

PRZEDMIOTOWY SYSTEM OCENIANIA Z JĘZYKA POLSKIEGO W KLASACH 1-3
NOWE ZROZUMIEĆ TEKST – ZROZUMIEĆ CZŁOWIEKA
POZIOM ROZSZERZONY

Kryteria oceniania ucznia zostały podzielone na trzy zakresy, odpowiadające celom kształcenia ujętym w *Podstawie programowej*:

- Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji (w tym: czytanie i słuchanie, samokształcenie i docieranie do informacji, świadomość językowa).
- Analiza i interpretacja tekstów kultury (w tym: wstępne rozpoznanie i analiza; interpretacja i wartościowanie).
- Tworzenie własnych wypowiedzi ustnych i pisemnych.

Aby uzyskać poszczególne oceny uczeń musi spełnić warunki wymagane na poziomie podstawowym a dodatkowo spełnić poniższe wymagania na poziomie rozszerzonym:

ZAKRES	SPRAWNOŚCI	WYMAGANIA
OCENA DOPUSZCZAJĄCA		
Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	Czytanie i słuchanie	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazać podstawowy kontekst dla tekstów kultury poznanych w szkole ✓ odwołać się do wypowiedzi krytycznoliterackich i teoretycznoliterackich (np. recenzja, szkic, artykuł, esej) ✓ rozpoznać retoryczną organizację wypowiedzi ✓ dostrzec podstawowy związek pomiędzy tekstem linearnym a hipertekstem ✓ nazwać zjawisko nowomowy
	Samokształcenie i docieranie do informacji	Uczeń potrafi: <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazać tekst dodatkowy, wybrany samodzielnie do lektury w celu samokształcenia ✓ adiustować tekst na poziomie elementarnym (dostosować tekst do obowiązujących norm, stosować akapity)

	Świadomość językowa	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dostrzec podstawowy związek pomiędzy językiem a obrazem świata ✓ nazwać podstawowe cechy języka polskiego ✓ wskazać podstawowe różnice pomiędzy stylem potocznym a innym stylem funkcjonalnym (artystycznym, naukowym, urzędowym, publicystycznym) ✓ nazwać podstawowe funkcje językowe: poznawczą (kategoryzowanie świata) i komunikacyjną (tworzenie wypowiedzi i stosowanie języka w aktach komunikacji)
Analiza i interpretacja tekstów kultury	Wstępne rozpoznanie i analiza	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dostrzec związek pomiędzy wybranymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym, poznawczym) ✓ dostrzec motyw występujący w utworze ✓ rozpoznać podstawowe aluzje literackie i symbole (np. biblijne), a także podstawowe znaki tradycji (np. antycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej) ✓ dostrzec w czytanych tekstach parodię i parafrazę ✓ rozpoznać styl utworu (np. wiersza renesansowego, barokowego, klasycystycznego, romantycznego) ✓ zauważyć podstawową zmianę, jakiej uległ gatunek lub rodzaj literacki
	Interpretacja i wartościowanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dostrzec estetyczną wartość utworu literackiego ✓ wskazać przynajmniej jeden sposób wyrażania wartościowań w tekście ✓ wskazać podstawowy związek pomiędzy tekstem literackim a innym tekstem kultury (np. plastycznymi, teatralnymi, filmowymi) ✓ wskazać zasadę zestawienia tekstów i nazwać podstawowe podobieństwo lub różnicę między nimi ✓ interpretować esej i felieton (wskazać myśl przewodnią i niektóre treści)
Tworzenie własnych odpowiedzi ustnych i pisemnych		<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ tworzyć teksty posiadające funkcję sprawczą ✓ intuicyjnie ocenia swoją kompetencję językową, dostrzec podstawowe mankamenty

OCENA DOSTATECZNA
WYMAGANE TO, CO NA OCENĘ DOPUSZCZAJĄCĄ, A PONADTO:

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	Czytanie i słuchanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazać konteksty dla tekstów kultury poznanych w szkole ✓ odwołać się do wypowiedzi krytycznoliterackich i teoretycznoliterackich (np. recenzja, szkic, artykuł, esej), wskazać myśl przewodnią tekstu ✓ dostrzec związki pomiędzy tekstem linearnym a hipertekstem ✓ rozpoznać retoryczną organizację wypowiedzi, wskazać przynajmniej jeden sposób osiągnięcia przejrzystości i sugestywności tekstu ✓ rozpoznać nowomowę w tekście
	Samokształcenie i docieranie do informacji	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazać teksty dodatkowe, wybrane samodzielnie do lektury w celu samokształcenia ✓ adiustować tekst na poziomie elementarnym (dostosować tekst do obowiązujących norm, stosować akapity, dostosowywać kształt i rozmiar czcionki)
	Świadomość językowa	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dostrzec podstawowy związek pomiędzy językiem a obrazem świata, wskazać podstawową przyczynę zaburzenia tego związku ✓ nazwać podstawowe cechy języka polskiego, wskazujące na jego przynależność do rodziny języków słowiańskich ✓ wskazać podstawowe różnice pomiędzy stylem potocznym a innymi stylami funkcjonalnymi (artystycznym, naukowym, urzędowym, publicystycznym) ✓ nazwać i omówić podstawowe funkcje językowe: poznawczą (kategoryzowanie świata) i komunikacyjną (tworzenie wypowiedzi i stosowanie języka w aktach komunikacji)
Analiza i interpretacja tekstów kultury	Wstępne rozpoznanie i analiza	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dostrzec związki pomiędzy różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym, poznawczym)

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ zauważyć podstawowe zmiany, jakim uległ gatunek lub rodzaj literacki ✓ rozpoznać aluzje literackie i symbole (np. biblijne, romantyczne), a także podstawowe znaki tradycji (np. antycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej, judaistycznej) ✓ dostrzec w czytanych tekstach parodię, parafrazę i trawestację, ✓ rozpoznać i nazwać ironię, ✓ rozpoznać styl utworu (np. wiersza renesansowego, barokowego, klasycystycznego, romantycznego), wskazać najważniejsze jego wyróżniki, ✓ wskazać funkcjonowanie motywu występującego w utworze na tle innych realizacji tego motywu
	Interpretacja i wartościowanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dostrzec estetyczne wartości utworu literackiego ✓ wskazać sposoby wyrażania wartościowań w tekście ✓ wskazać związki pomiędzy tekstem literackim a innym tekstem kultury (np. plastycznymi, teatralnymi, filmowymi) ✓ wskazać zasadę zestawienia tekstów, wskazać podobieństwa lub różnice między nimi ✓ interpretować esej i felieton (wskazać myśl przewodnią i argumentację), dostrzec strukturę tekstu w odniesieniu do jego podstawowych cech gatunkowych
Tworzenie własnych odpowiedzi ustnych i pisemnych		<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ tworzyć świadomie teksty posiadające funkcję sprawczą ✓ oceniać swoją kompetencję językową, dostrzec podstawowe mankamenty, świadomie ocenić poprawność gramatyczną i słownikową wypowiedzi
<p>OCENA DOBRA WYMAGANE TO, CO NA OCENĘ DOSTATECZNĄ, A PONADTO:</p>		
Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	Czytanie i słuchanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazać konteksty dla tekstów kultury poznanych w szkole i omówić jeden z nich ✓ twórczo odwołać się do wypowiedzi krytycznoliterackich i teoretycznoliterackich (np. recenzja, szkic, artykuł, esej), wskazać myśl przewodnią tekstu i stanowisko autora

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ porównać tekst linearny z hipertekstem, dostrzec wzajemne powiązania ✓ rozpoznać retoryczną organizację wypowiedzi, wskazać sposoby osiągnięcia przejrzystości i sugestywności tekstu ✓ rozpoznać mechanizmy nowomowy
	Samokształcenie i docieranie do informacji	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazać różne kryteria wyboru samodzielnie wyselekcjonowanych tekstów kultury ✓ adiuścić tekst na poziomie elementarnym (dostosować tekst do obowiązujących norm, stosować akapity, dostosowywać kształt i rozmiar czcionki, wyrównać tekst, wyznaczyć układ stron lub kolumn)
	Świadomość językowa	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dostrzec związki pomiędzy językiem a obrazem świata i jego uwarunkowania (wiek, wykształcenie, doświadczenie, środowisko), wskazać podstawowe przyczyny zaburzenia tego związku ✓ wskazać różnice pomiędzy stylem potocznym a innymi stylami funkcjonalnymi (artystycznym, naukowym, urzędowym, publicystycznym), ocenić zasadność ich użycia w tekście ✓ rozpoznać podstawowe cechy języka polskiego, wskazujące na jego przynależność do rodziny języków słowiańskich, sytuować polszczyznę na tle innych języków używanych w Europie ✓ nazwać i omówić funkcje językowe: poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (tworzenie wypowiedzi i stosowanie języka w aktach komunikacji) oraz społeczną (jednoczenie grupy i budowanie tożsamości zbiorowej – regionalnej, środowiskowej, narodowej)
Analiza i interpretacja tekstów kultury	Wstępne rozpoznanie i analiza	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ omówić związek pomiędzy różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym, poznawczym) ✓ wskazać funkcjonowanie motywu występującego w utworze na tle innych realizacji tego motywu w literaturze i sztuce

		<ul style="list-style-type: none"> ✓ rozpoznać styl utworu (np. wiersza renesansowego, barokowego, klasycystycznego, romantycznego), wskazać i omówić najważniejsze jego wyróżniki, ✓ opisać podstawowe zmiany, jakim uległ gatunek lub rodzaj literacki, wskazać zasady łączenia w tekście różnych gatunków i rodzajów literackich ✓ rozpoznać aluzje literackie i symbole (np. biblijne, romantyczne), a także podstawowe znaki tradycji (np. antycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej, judaistycznej) oraz określić ich funkcję kompozycyjną ✓ dostrzec w czytanych tekstach parodię, parafrazę i trawestację, wskazać ich wzorce tekstowe, ✓ rozpoznać i nazwać ironię i określić jej rolę,
	Interpretacja i wartościowanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dostrzec i krótko omówić estetyczne wartości utworu literackiego ✓ wskazać sposoby wyrażania wartościowań w tekście, krótko je omówić ✓ wskazać związki pomiędzy tekstem literackim a innym tekstem kultury (np. plastycznymi, teatralnymi, filmowymi), omówić je ✓ wskazać zasadę zestawienia tekstów, wskazać i omówić podobieństwa lub różnice między nimi ✓ interpretować esej i felieton (wskazać myśl przewodnią i argumentację), hierarchizować argumenty, dostrzec strukturę tekstu w odniesieniu do jego cech gatunkowych,
Tworzenie własnych wypowiedzi ustnych i pisemnych		<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ tworzyć świadomie teksty posiadające funkcję sprawczą, odpowiednio modyfikować ich treść i oddziaływanie ✓ oceniać swoją kompetencję językową, dostrzec ewentualne mankamenty, świadomie oceniać poprawność gramatyczną i słownikową, oceniać własną kompetencję komunikacyjną (stosowność i skuteczność wypowiedzania się)

OCENA BARDZO DOBRA
WYMAGANE TO, CO NA OCENĘ DOBRĄ, A PONADTO:

Odbiór wypowiedzi i wykorzystanie zawartych w nich informacji	Czytanie i słuchanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazać konteksty dla tekstów kultury poznanych w szkole i omówić je ✓ twórczo odwołać się do wypowiedzi krytycznoliterackich i teoretycznoliterackich (np. recenzja, szkic, artykuł, esej), wskazać myśl przewodnią tekstu i stanowisko autora oraz wykorzystać je do sformułowania wniosków ✓ porównać tekst linearny z hipertekstem, dostrzec wzajemne powiązania oraz określić ich funkcję ✓ rozpoznać retoryczną organizację wypowiedzi, wskazać sposoby osiągnięcia przejrzystości i sugestywności tekstu, dokonać ich wartościowania ✓ rozpoznać mechanizmy nowomowy, ocenić jej przydatność i skuteczność w tekście
	Samokształcenie i docieranie do informacji	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazać różne kryteria wyboru samodzielnie wyselekcjonowanych tekstów kultury oraz umieć je uzasadnić ✓ adiurować tekst na poziomie elementarnym (dostosować tekst do obowiązujących norm, stosować akapity, dostosowywać kształt i rozmiar czcionki, wyrównać tekst, wyznaczyć układ stron lub kolumn, wykonywać przypisy)
	Świadomość językowa	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ opisać związek pomiędzy językiem a obrazem świata i jego uwarunkowania (wiek, wykształcenie, doświadczenie, środowisko), wskazać podstawowe przyczyny zaburzenia tego związku, ocenić omawiane zjawiska ✓ rozpoznać i wskazać podstawowe cechy języka polskiego, wskazujące na jego przynależność do rodziny języków słowiańskich, sytuować polszczyznę na tle innych języków używanych w Europie ✓ nazwać i omówić funkcje językowe: poznawczą (kategoryzowanie świata), komunikacyjną (tworzenie wypowiedzi i stosowanie języka w aktach komunikacji) oraz społeczną (jednoczenie grupy i budowanie tożsamości zbiorowej – regionalnej,

		<p>środowiskowej, narodowej), ocenić zasadność ich użycia w tekście</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ wskazać różnice pomiędzy stylem potocznym a innymi stylami funkcjonalnymi (artystycznym, naukowym, urzędowym, publicystycznym), ocenić zasadność ich użycia w tekście, rozpoznać celowe zabiegi służące mieszanii w wypowiedzi różnych stylów ✓ wskazać sposoby wyrażania wartościowań w tekście, szeroko je omówić
Analiza i interpretacja tekstów kultury	Wstępne rozpoznanie i analiza	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ omówić szeroko związki pomiędzy różnymi aspektami utworu (estetycznym, etycznym, poznawczym), ✓ wskazać funkcjonowanie motywu występującego w utworze na tle innych realizacji tego motywu w literaturze i sztuce w różnych epokach ✓ rozpoznać styl utworu (np. wiersza renesansowego, barokowego, klasycystycznego, romantycznego), wskazać i szeroko omówić jego wyróżniki ✓ opisać podstawowe zmiany, jakim uległ gatunek lub rodzaj literacki, wskazać zasady oraz praktykę łączenia w tekście różnych gatunków i rodzajów literackich ✓ rozpoznać aluzje literackie i symbole (np. biblijne, romantyczne), a także znaki tradycji (np. antycznej, chrześcijańskiej, staropolskiej, judaistycznej) oraz określić ich funkcję kompozycyjną i ideową ✓ dostrzec w czytanych tekstach parodię, parafrazę i trawestację, wskazać ich wzorce tekstowe ✓ i ocenić zasadność użycia, ✓ rozpoznać i nazwać ironię, określić jej rolę w odbiorze dzieła literackiego,
	Interpretacja i wartościowanie	<p>Uczeń potrafi:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ dostrzec i szeroko skomentować estetyczne wartości utworu literackiego ✓ wskazać związki pomiędzy tekstem literackim a innym tekstem kultury (np. plastycznymi, teatralnymi, filmowymi), szeroko je omówić ✓ wskazać zasadę zestawienia tekstów, wskazać i szeroko omówić podobieństwa lub różnice między nimi, odnieść się do kontekstów ✓ interpretować esej i felieton (wskazać myśl przewodnią i argumentację), hierarchizować argumenty, omówić strukturę tekstu w odniesieniu do jego cech gatunkowych)
Tworzenie własnych		Uczeń potrafi:

wypowiedzi ustnych i pisemnych		<ul style="list-style-type: none"> ✓ tworzyć świadomie teksty posiadające funkcję sprawczą, odpowiednio modyfikować ich treść i oddziaływanie w zależności od kontekstu pozajęzykowego wypowiedzi ✓ oceniać swoją kompetencję językową, dostrzec ewentualne mankamenty i świadomie eliminować je, budować tekst poprawny pod względem gramatycznym i słownikowym, oceniać własną kompetencję komunikacyjną (stosowność i skuteczność wypowiedzenia się), dostosować wypowiedź do kontekstu pozajęzykowego
OCENA CELUJĄCA WYMAGANE TO, CO NA OCENĘ BARDZO DOBRĄ, A PONADTO:		
WIEDZA I UMIEJĘTNOŚCI TWÓRCZE : Uczeń spełnia wymagania określone na ocenę bardzo dobrą dla zakresu rozszerzonego oraz: <ul style="list-style-type: none"> ✓ dysponuje wiedzą i umiejętnościami znacznie wykraczającymi poza zakres podstawy programowej, wynikającymi z samodzielnych poszukiwań i przemyśleń; ✓ odnosi sukcesy w olimpiadach przedmiotowych (etap centralny). 		